

› Gjesteskribent

Dagfinn Høybråten

Leder, GAVI-Alliansens styre
Tidligere helseminister, Stortingets 5. visepresident

Vaksinemirakelet

Jeg innrømmer det gjerne: Jeg er en begeistret tilhenger av vaksiner. En vaksine er som et lite mirakel: Kun få doser beskytter et barn fra døelige sykdommer for livet. Vaksiner er rett og slett blant historiens mest virkningsfulle og kostnadseffektive helseverktøy.

Vaksinasjon har gitt oss historiske gjennombrudd i kampen mot smittsomme sykdommer, for eksempel utryddelsen av virussykdommen kopper. Denne sykdommen tok livet av opp mot 500 millioner mennesker i det 20. århundre. For 20 år siden var det polioutbrudd i 125 land. I dag har utbrudd av denne grusomme sykdommen blitt redusert til fire land, takket være vaksinasjonsarbeid. Mellom 2000 og 2007 ble antallet døde på grunn av meslinger redusert med 78 %. Faktum er at i dag blir et barns liv reddet av vaksiner hvert 4. sekund.

I tillegg til den direkte effekten på dødeligheten i et land, bidrar også vaksiner betydelig til reduksjon i sykdoms- og uførhetsbyrden til familier, helsevesen og samfunn. Det betyr igjen sparte helseutgifter og økt produktivitet, i og med at man frigjør tid som tidligere gikk til å pleie

syke familiemedlemmer. Friske barn er også bedre i stand til å yte godt i skolen, og senere i arbeidslivet.

Det er i stor grad takket være vaksinasjonsprogrammene at antallet barn som dør før fylte fem år, er blitt kraftig redusert de siste årene; fra 20 millioner i 1960 til om lag 12 millioner i 1990 og videre til under åtte millioner i fjor. Dette tallet kan fortsette å synke, dersom giverland, det globale helsefaglige miljøet og utviklingslandene selv holder opp fokuset på vaksiner. For vi må ikke glemme at fortsatt dør det et barn hvert 20. sekund av sykdommer som kan forebygges med vaksiner. Det tilsvarer nesten to millioner barn hvert år. Det er tragisk, og et anslag mot tanken om at alle mennesker er like mye verdt. Vaksiner som vi i den rike delen av verden regner som en selvfølge, når ikke frem til mange av dem som trenger det aller mest. Motstand eller slappe holdninger til vaksinering i industrialiserte land er også en trussel mot den globale helsetilstanden.

Den globale vaksinealliansen GAVI arbeider for å redde barns liv og forbedre folks helse gjennom å øke tilgangen til vaksiner i fattige land. Alliansen ble startet i år 2000, som et svar på en situasjon der antallet vaksinerte stagnerte. I dag er kurven snudd, flere barn blir vaksinert enn noensinne, og i løpet av sitt første tiår har

GAVI bidratt til at nesten 300 millioner barn er blitt immunisert, og mer enn fem millioner dødsfall er blitt avverget. Målsettingen frem mot 2015 er å avverge ytterligere fire millioner dødsfall, og gi støtte til vaksineringen av 250 millioner barn. Midt under finanskrisen har det i år lyktes GAVI å mobilisere de nødvendige ressurser for å gjennomføre disse planene.

Alliansen har fått en gylden mulighet til å hjelpe land å redde flere liv, gjennom introduksjonen av to nye vaksiner mot alvorlig diaré og lungebetennelse. Disse sykdommene er de største morderne av barn under fem år. Lungebetennelse alene står for 750 000 dødsfall hvert år, mens alvorlig diaré dreper over en halv million barn hvert år.

I tillegg er det kommet nye vaksiner, blant annet for å forebygge livmorhalskreft. Enda lenger frem i tid håper vi på en ny vaksine mot malaria, og senere også mot hiv/aids. Så sent som denne måneden ble det rapportert positive resultater fra testingen av en potensiell malariavaksine. Mulighetene er store, og med fortsatt fokus på immunisering, kan vaksinemirakelet fortsette å redde stadig flere liv.